

Milisav Popović

ZABORAVLJENA
GORA

Mitska bića drevnog Balkana

Copyright © Milisav Popović, 2008
Illustration copyright Predrag Petrović, 2009
Copyright © 2009 ovog izdanja LAGUNA

Sačuvano,
na hvat od odra...

Na ovim stranicama leži priča čija kleta nedovršenost neće uspjediti da prikaže sjaj rase koja je ponosno zakoračila u sve mitove ovdasnjih civilizacija – a opet vavijeka ostala nedokučiva..

Krivicu o zaboravu podjednako snosimo i Mi i Oni.

Ljudi što su dozvolili da ne bilježe, a Oni što su se potrudili da ih ne spoznamo.

* * *

Nijesmo jedini koji će ostati uskraćeni za objašnjenja i sija-set odgovora na nemušta pitanja. Ali, ako su željeli da ostanu nepomenuti i nedokučivi za sva vremena... biće obmanuti... sitnicom.

...Neki djelovi ipak ostaju da prkose.

Sadržaj

Gilzviti – i djelovi priče o Kapelnoj kapiji	11
Svarog	27
Drekavac	33
Garvelj Kapaša (Šaptač)	41
Psoglavci – prevrtači grobova.	49
Vlaška magija.	53
Vlaški pečat.	57
Nav	65
Alebi.	71
Zaštitnik i Drvozbor – jedna priča o dva stvora	83
Dusi – zli i dobri	89
Serpena	97
Vukodlaci (likani)	105
Jaudi	113
Jagana i babaroge.	121
Vampiri – polušani i neovatreni	129
Mindušari – razotkrivena misterija	137

Trokloci	151
Usoljenik	159
Zduvači	165
Morena	181
Valgore	195
Kletnici	205
Uzsrdi – priča o nastanku... i posljednjem od Putara .	215
Strizavac.	225
Jugara – ...i sjećanje na Sovu	233
Zagrivak – priča o nastanku	247
Sedmoručnik (Remetilac sudbine).	259

Gilzviti
i djelovi priče o Kapelnoj kapiji

Ako je vjerovati Dušanu Smutljivom – kockaru i skitnici, kojeg su stari pamtili i kao *Lažljivog*, patuljci na Balkanu maltene bjehu domorodački soj, tj. *svoji na svom*. Drevna rasa. Neki čak tvrde da su bili ovdje i prije nego što se „slana bara“ navukla preko Delarinskih dolina.*

Po njegovim riječima, sa ogromnim uvažavanjem treba „ustati i izgovoriti“ ime **Gilzvita**,** jer, da njih nije bilo:

„...malo ko bi, od sviju koliko nas ima, umio da odoji majčinu sisu na valjan način.

Oni bjehu tija što nas podučiše kaljenju, kovanju i lovu.

...Ko zna da li bi nam se i strva videlo da nam svoje rudnike ne ustupiše.“

– kazivaše Lažljivi Dušan po kojekakvim seoskim skupovima gdje bi mu mještani najgrđom prepečenicom platili da čuju *alepske* priče. Izgleda da je više bio predmet rasonode i poruge – tzv. vašarska budala – nego istinski *hroničar*.

* Delarina – drevne doline po kojima se sada prostire Jadransko more.

** Gilzviti – naziv za patuljke koji je u Crnoj Gori ostao kao zaveštanje hazarskog naroda. Po lingvističko-etnološkom tumačenju *Gilzvit* je onaj koji „doziva zvijezde“.

Međutim, kako drugih svjedočanstava nema sem ovih čuvenih „*naklapanja*“,* prinuđeni smo da se u dobroj mjeri pouzdamo upravo u njih. Možda bi unekoliko trebalo da tješi „sablazan“ da Dušan Lažljivi bješe, dokazano i provjereno, potomak čuvene vidarke Magde – *koja je za dobrobit naroda mnoge kletve zavezala i velika zla spriječila da se ovaplate... A opet, nesretna, sve na kraju plativši najvećom cijenom... Kažu da joj se neka omračena sila na prevaru približila i jašući na promaji u jednom naletu pojela srce...*

Stoga, ako je i kap *plemenite vještice* krvi preteklo u njegovim venama, onda postoji i tračak vjere da je baš priča o patuljcima jedna od rijetkih istina koju je Dušan za života prozborio.

Zato ćemo se i u ovom slučaju voditi tzv. *segmentiranim besjedništvom* i navesti djelove *zborenja* koje je ovdašnji čovjek uspio da sačuva:

Elem, kad se detaljno iskroje ostaci mitološke građe i potom u nju ukomponuju kockice iz Dušanovih predanja, prvo što grebe ka površini jeste to da su Gilzviti, „*ponosni ali sujetni starovjekovnici*“, ipak uvažavali neko „*dvonožno*“ pleme... Iako bi neko pomislio da su Iliri, Goti, Vizigoti ili Starosloveni bili njihovi jedini mogući sagovornici, ipak je svjedočenje „*ploče volšebnika*“** iznenadilo mnoge – **nedokučivi Hazari** bjehu **jedini** drevnokrvni predstavnici ljudske rase sa kojima su Gilzviti svjesno dolazili u dodir.

* Zbunjuje ispoljeni animozitet nekih autora iz naroda kada je u pitanju ovaj čovjek. Skoro svaki dokument iz tog doba sadrži riječi pokude prema Dušanu Smrdljivom... A opet, većina njegovih besjeda sačuvana je u izvornom obliku.

** Još jedan vid drevnih zapisa koji se kriju u porodicama kao najveće blago. Po *zborenju*, ploče umiju da čitaju samo slijepi ljudi (prstima prelazeći preko sitno ugraviranog teksta). Za sve ostale, šara je apsolutno nečitljiva.

Međutim, kako se i o ovom narodu malo zna, njihov nestanak (*ili bolje reći progon*) uticao je i na mijenjanje patuljačke svijesti prema ljudima – jaz i nepovjerenje *spram čovjeka* nakon njihovog odlaska postadoše mnogo dublji. Nažalost, narušeni sklad više nikada nije uspostavljen.

Ipak, s vremenom su ustanovljeni kakvi-takvi odnosi. Doduše, previše tanani da bi mogli izdržati izazove vjekova koji su uslijedili.

No ni kao takvi nijesu nastali iz „*dinastijskih pobuda*“* – kako neke budale htjedoše – već iz puke nužde i prirodne upućenosti života na život. Na kraju se pak, sva ta usiljena komunikacija svodila na trgovinu. Ljudi bi od Gilzvita tražili određene rude ili posebno obrađeni kamen kako zbog svojih građevina tako i zbog osnova mostova čijoj izgradnji zadugo ne bjehu umješni.

Patuljci bi iz odabrane ljudske zajednice određivali samo jednog u kog bi imali „povjerenja“ – ili u kog bi naprosto odlučili da imaju povjerenja. Ako bi se u procjeni i prevarili, deblji kraj bi ipak izvlačio nesretni čovjekoliki posrednik.

Gilzviti su, na drugoj strani, često zavisili od travarskih preparata i gorkih napitaka neophodnih oslabljenom ili ranjenom organizmu. Cijenili su sposobnost ljudskih mudraca, druida ili vidarki u vještini odabiranja i pripremanja magijskog korjenja. Začudo, izgleda da Gilzviti ne bijahu vični

* Postoji papirusni spis (u domu Vasića) da je neki starovjekovni plemić ponudio svog retardiranog sina (patuljastog rasta) kao mladoženju gilzvit-skoj visokorodnoj kćeri – u ime „*krvnog povezivanja ljudi i nižih stvorova*“. U znak odmazde, i pretrpljene uvrede, gilzvitski noćnici su preklali carevića i na njegovu tijelo nakačili glavu pseta.

nijednom obliku *travarenja*,* iako su i te kako bili povezani sa runskim izvorima u prirodi.

Gilzviti su, poput Hazara, nekako tajanstveno nestali sa svojih vjekovnih ognjišta... Po druidskim spisima, *ako se iko smije usuditi da se na njih pozove*, „nestanak“ **Ponosnih**** se čak dogodio u jednom danu.

Famozni „izgon“ je ostao neobjašnjen i od strane istog druida koji je sačinio dio spisa, ali nedvosmisleno se upućuje da **nikako(!)** nije bilo dobrovoljnog odlaska patuljačke rase sa ovih prostora.

Smatra se da su Balkan, a samim tim i gorske šume i planine Crne Gore, napustili nepunu deceniju nakon odlaska Hazara.

* * *

Šta se uistinu dogodilo niko nikada neće saznati. Iako se *izgon* zbio baš u vrijeme kada su Crnom Gorom vladali surovo mračnjaštvo i brojni sukobi između ljudi (i ostalog toplokrvnog soja) sa jedne i demona s druge strane, Gilzviti ipak bjehu mnogo otporniji – te se ne bi moglo podvesti pod opšti zaključak da ih je *sivilo pojelo* (poput rusalki i nekih rodova vilenjaka koji su istrijebljeni pod prvim naletima omanjih trupa i Trokloka).

* Vrlo čudan podatak ako se ima u vidu da su po povijanju travčica na vjetru umjeli da prepoznaju koja vlat vene, a koja sadrži zdrav sok.

** Predanja i usmena zaostavština upućuju na ogromno poštovanje prema Gilzvitima. Bjehu to hrabri ratnici, snažni rudari i srčan narod. Zato su ih i nazivali *Ponosnim*.

Još čudnije je to što su na našim prostorima obitavali uglavnom bradati* patuljci – pa kad se ima u vidu brojnost te odvažne kaste, onda sa potpunom zabrinutošću treba upitati one koji se bave hronologijom upisa straha: *Šta je to prestravilo Gilzvite?*

Ovome treba dodati jedan detalj koji malo ko zna... Kažu da će doći vrijeme kada će se u Goliji, u porodici **Babića**, roditi dijete koje će nositi u sebi spomen na te događaje „*ī koje će na vr' dvadeset tri mjeseca po rođenju*“ prozboriti jezikom Gilzvita – na tabanima će imati runske vede... Iako Starogolijani pamte ovo drevno proročanstvo, sa zebrnjom se očekuje dijete – jer, drugi dio medalje tvrdi da će se tada pojaviti i sila koja je prognala Ponosne.

Iako bi se moglo pomisliti da ovdašnji Gilzviti nijesu bili vični građevinarstvu kao njihovi sunarodnici u ostalim djelovima Balkana, ipak su na jednom posebnom mjestu u Zaboravljenoj gori izuzetnom graditeljskom vještinom demantovali takve tvrdnje.

Sve neimarsko znanje, vanvremenost u magijskom kroćenju kamena, mukotrpnji rad i svaka graška znoja vjekovima su uklesavani u čuvenu Nekropolu – **Grad vječno usnulih Gilzvita**. Bješe to prvo i poslednje zdanje koje su patuljci otkrili svijetu. Svako je mogao da posjeti sveto mjesto, i dok god je poštovao mrtve nije mu prijetila opasnost od srditih bradonja.

Zbog mrtvih, tj. zbog duša svojih upokojenih, sazdali su i jedinu građevinu unutar Nekropole koja će ih, u vremenima

* Jaku i gustu bradu su mogli nositi samo vojevnici, starešine i rudari – tj. najsnažniji među patuljcima.

što su stupala, koštati suvog opstanka i preispitivanja potrebe da za sobom ostave bilo kakvog graditeljskog traga.

* * *

Kapelna kapija – kako je nazvaše hroničari – bješe u stvari visoka struktura u obliku luka sačinjenog od najfinijeg kame-
na – nalik slonovači. Nalazila se u centru Grada, a njene sto-
pe, načinjene od mrkog zlata, bjehu ukopane u grobovima
pored dva gilzvitska ratnika. *Najhrabrija koja su živjela među
patuljačkom vrstom* – kazivalo se.

Kapelnu kapiju su sazdali meštri vični *kamenopisu** uz
korišćenje najbritkijih niti** izvučenih iz grumena najčistijeg
crvenog zlata koji se mogao pronaći u planinskim vrletima.

Protkan magijskim žilama i isklesan iskonskom čistotom,
Luk je trebalo da olakša put dušama do Hrama svjetlosti, a
potom i do samog Kodra.*** Međutim, kapija se nije otvarala
samo zbog mrtvih... Luk je uslišavao i zahtjeve živih.

Na svu žalost, kako će se ubrzo ispostaviti.

* * *

Putevi koji bi se ispod njegovog svoda otvarali ne vođahu
samo do nebesa... već i do onih mračnih kutaka svijeta na
kojima ni tračak svjetlosti ne bi mogao opstati.

* Kamen se u njihovim rukama oblikovao poput gline. Sposobni da mu
udahnu magijsku tvorebnost, gilzvitski meštri nijesu pri tom gubili dodira
sa drugim izvorima magije. Stijene ne mogahu da ih otrgnu od vode, vatre
i drveta... kao što bi činili drugim magovima.

** Oštre niti izvučene iz grumena zlatne rude predstavljaju još jedan „način“
nesvojtven drugim bićima. Niko nikada nije ovladao tom sposobnošću.
Osim u kamenopisu, zlatne niti su korišćene i u borbi prsa u prsa. Takvo
oružje u rukama Gilzvita, po predanju, bješe ubojitije od malja – koji sve
mitologije, greškom, pripisuju kao osnovnu snagu kod patuljaka.

*** Kodar – gilzvitsko Nebo (nalik našoj predstavi Raja).

Vrlo brzo, mnogobrojni vješci, Usoljenici, psoglavci i zli
ljudi shvativši blagodeti takvog portala – prikradali bi se po
kakvoj olujnoj noći Kapiji i molili je da za njih otvori odre-
đene puteve... Otud bi u naš svijet dovodili zlo sa kojim su
Gilzviti teško izlazili na kraj.

Po predanju, izmoreni od brojnih bitaka sa *povratnicima*
shvatili su šta su svojim *blagorodnim* umijećem stvorili –
kletno predvorje koje je vodilo u dolinu gube i grijeha.

Odlučni da svemu stanu na kraj, Gilzviti su prikri-
li tragove Nekropole najjačim runama znanim njima i svijetu...
i za svaki slučaj, ulaz u tu opsenu prepriječili i branili poput
ulaza u vojno utvrđenje. Nijedno biće nije moglo proći nji-
hovu stražu... *bar ne živo*.

Jedan meštar je, čak, sročio stihove upozorenja koji su, po
predanju, bili ugravirani na kori svih Zaštitnika po Crnoj Gori.

*Iako je gilzvitske pojmove nemoguće u potpunosti upodobi-
ti ljudskom govoru a da se pri tom ne zakine na autentičnosti,
najpribližniji prevod tog teksta glasi ovako:*

*„Unutar sjeni, na hvat od odra,
gorostasna medra* vode do Kodra.
Čuvaj se puta, kud god da hodi,
ako iko uđe, ne ostaju gordi.
Zato...
Ako si živ i nisi naš
ne zalazi unutra, vrati se, marš!“*

Naravno, danas su mnogo jasniji razlozi zbog čega je Kapi-
ja bila toliko zanimljiva „kvarnim“ stvorovima. Vojskovođe

* Medra – luk sazdán od najčvršće stijene (gilzvitski).

(od ljudskog soja) željeli su da ugrabe portal za sebe, kako bi hitro upadali na tuđe teritorije i skrnavili zatečene protivnike – otimajući pri tom sva njihova bogatstva, a ujedno spaljujući sve ono što nijesu mogli ponijeti sa sobom.

Demoni, uvijek željni svoje vrste, imali su „*lukavu namjeru*“ da uz pomoć gilzvitske magije dopru do izvornog soja nečasti (koja se po predanju nalazi negdje daleko na sjeveru zemlje) – i iste dovedu na vječno gošćenje ljudskim i vilin-skim mesom u ovdašnje gorske predjele.

Čak je i Starpanja žudio za putevima koje je Kapija na njegov zahtjev mogla da otvori. Opijala ga je pomisao da po svijetu mogu postojati kolonije i kolonije raznorodnih podivljalih vila koje ne bijahu ni pod čijom kontrolom, pa ni pod njegovom „upravom“... a moć koju bi mu one donijele, kada bi ga *zakletvom** prihvatile za Oca, učinile bi ga najmoćnijim Drevnim koji je ikada vladao zemljanim izvorom.

Za vješce, vukodlake, psoglavce i svu ostalu nakarad suvišno je i pominjati... Njima bi Kapija bila novo gnijezdo.

Začudo, jedino vampiri zazirahu od gilzvitske građevine – a vjeruje se da su upravo oni bili sposobni da ovladaju njome – uz svoje opačinske načine. Možda su se klonili lešina koje su i iz raka čuvala sjajni Luk.

Danas je teško odrediti gdje je Nekropola tačno sagrađena. Manjkavost relevantnih spisa i kontinuiranog uvida u istoriju Gilzvita učinila je svoje – ni arheolozi poneseni mitološkim tragovima nemaju pojma gdje su zbilja bile gil-

* Iako „zakletva“ ne odgovara pravom opisu rituala kojim vile u svoje vene „natakaju“ krv Drevnog, ovaj izraz je odomaćen u svim leksikonima koji se bave Starpanjom i njegovom svitom.

zvitske naseobine. Međutim, ako se čovjek može usuditi i pouzdati u njihovu narav, želja da žive unutar golemih brda, u predjelima gdje ljudska noga nije kadra kročiti – moglo bi se zaključiti da je Grad mrtvih izgrađen upravo na nekom od „nedokučivih mjesta“ u centralnoj regiji Crne Gore – na nekada ledenim planinama.

Postoje naznake da je Nekropola izgrađena na jednom od tri moguća lokaliteta: **Praga** (blizu planine Vojnik – mjesto gdje se nekada uzgajala stoka), **Jasenovo Polje** – surova kamena okolina isprepletana blagim zelenim ravnica (tu se ukrštaju putevi za planinske vijence) i **Bukova Dola** – starovjekovno katunsko mjesto (izvor kamene magije počiva baš u ovom području).

A kako se o Kapelnoj kapiji uopšte zna?

Malo je onih na Starom kontinentu koji su upoznati sa posljednjim dokazima o postojanju gorske Nekropole. Ipak, nije sve prepušteno prahu i moru zaborava jer velelepnost i jezivo dostojanstvo tog zdanja bješe zabilježeno na brojnim skicama neupamćenih autora, koje su opet nekim neznanim stazama stigle do Londona.* *Tamo vjerovatno i dan-danas počivaju – u nekoj od memljivih arhiva nekog smrdljivog podruma.*

Koliko god se smatrala neprocjenjivom skrivena zaostavština koja svjedoči o arhitekturi i kulturi Gilzvita i jedinstvenom magijskom portalu u srcu Nekropole, ovi crteži su osim deskriptivnog prikaza u sebi nosili daleko važniju priču o pravim razlozima pada Grada usnulih.

* Vjeruje se da je negdje u 17. vijeku, pošiljka koju su sačinjavale dvije ploče volšebnika i sijaset dragocjenih skica Luka koji je „pojeo samog sebe“, stigle do Londona i Britanskog etnološkog muzeja.

Naime, slike jasno govore da su ga razrušili, niko drugi do odmetnuti **Kentauri** pod vođstvom jednog moćnog **Uso-ljenika** – nalik crnom djetetu sa izrazito plavim očima, kom se roda i porijekla nikad nije doznalo.*

* * *

Napali su u noći kada se mladi mjesec krunio i pod svojom presvlakom sakrio brojne zvijezde. Skrnavitelji grobova su izgleda dobro znali da pod „skrivenim zvijezdama“ snaga patuljaka biva prepolovljena i da „*molitveno dozivanje*“ istih neće biti uslišeno.

Iako su brojno bili daleko nadmoćniji od Gilzvita, neobična upornost i hrabrost bradatih ratnika na koncu je trijumfovala nad hitrom preciznošću i ubojitošću Kentaura kopljanika i njihove sabraće.

Poluljudi (ili polukonji) ipak su uspjeli da razruše dobar dio Nekropole i pri tom desetkuju najjače pleme *Ponosnih* koje je ikada živjelo u Crnoj Gori... ali, uz sav trud i ratničku vještinu, ipak se nijesu mogli domoći Kapelne kapije. Luk je ostao netaknut. Doduše, njegove stope bjehu zalivene potocima gilzvitske krvi.

U ranu zoru sve već bi gotovo... Nažalost, i Usoljenik i preostali Kentauri utekoše ka istoku,** tako da pobješnjeli ratnici nijesu uspjeli da saznaju razloge krvoločnog napada.

* U tzv. tivatskoj knjizi (nalik registru moreplovaca) ne postoje podaci o takvom Usoljeniku.

** Ranjeni Kentauri, koje su njihovi kukavički ostavili da leže i trunu na kamenim pločama, bjehu mučeni na grozomorne načine... Međutim, nijedan od njih ne priznade razloge napada. Na kraju su umirali jezivom smrću, ne od ruke Gilzvita, već pregrizavši sopstvene jezike.

* * *

Nakon ovog krvoprolića, gilzvitski meštiri sazvaše preživjele sunarodnike i zamoliše starešine da im dozvole da učine poslednji napor za veliku magiju – jer opsenarska skrivenost Grada i Kapije više nije pomagala.

„*Kad tad, Nekropola će pasti, a Luk će postati pukotina kroz koju će za vazda curjeti opačina*“ – zborili su.

Nedugo potom, mudra odluka je pala i Nekropola bješe razorena munjama i upokojena brojnim molitvama.

Mrtvi su, da ne bi postali zli dusi, zauzvrat tražili poravnjanje u vidu žrtvovanja – meštiri su bez oklijevanja prerezali sebi grkljane zlatnim nitima i pustili krv nad humkama drevnih ratnika... svi do jednog.

Međutim, Kapelnu kapiju nije bilo moguće razoriti runskim magijama ili jakim maljevima... Bješe satkana od svih vrlina koje su krasile Gilzvite, a *takav materijal je nemoguće uništiti*.

Znali su to dobro meštiri, i prije nego što su Kodru poklonili svoje živote, runom su naredili Kapiji da samu sebe pošalje nekud daleko... *i da to čini vavijeka*.

Za svaki slučaj, ako bi iko ikada bio dovoljno spretan da „uhvati“ Kapiju, mudri gilzvitski čarobnjaci su od stopa Luka napravili ključeve bez kojih bi putovanje kroz Kapiju bilo nemoguće. Pločice su povjerili na čuvanje najhrabrijem među Gilzvitima – čuvenom **Midijanu Srnom**.*

* I ljudi su slavili Midijana Srnog, jer bješe prvi koji je ubio jednog Neovatreng. Narod pamti i njegov čuveni megdan sa Svarogom „od tri oka i pet ruku“ – kog su prethodno zaposjeli demoni. Ubio ga je presijecanjem trupa zlatnim nitima.

Malo ko zna da su ga prethodno darivali besmrtnošću...
Kako bi vječno stražario nad blagom.

* * *

*Midijan Srni vjekovima bješe junak kog su voljeli svi kojima
zlo nije bilo milo.*

*Sve njegove priče, podvizi i herojski epovi zahtijevaju
posebnu knjigu... Ovdje treba istaći samo kako je okončao
svoju sagu.*

*Bješe ubijen... na prevaru. I to, od koga bi drugo, nego od
izdajničkih ljudi.*

Neko je golemo žudio za ključevima od Kapelne kapije.

*Proburažen ženskom rukom – budala bješe zaljubljena u
neku ljudsku kurvu – nožem umočenim u kletničku suzu, umi-
rao je šest jutara... u zoru sedmog dana duša mu je konačno
usnila Kodar.*

*Međutim, pločice koje su otključavale Kapiju ne bijahu kod
njega. Bijesni što i „mertav čuvaše blago“, ljudi mu raskrojiše
snažne grudi, iščupaše srce i baciše u bunar.*

* * *

*Tokom noći Morena je sišla sa visokih planina, došla do sela
i ispila svu vodu iz bunara... „Nagnula ga je ko da pije iz
pehara“:*

*Kažu da je od tada u njenim, za vazda prokletim venama
prostrujala krv snažnija nego kamen na kom je ostavila dubok
trag desnog dlana.*

Umjesto kraja (jer njega i nema)

Tek negdje nakon Drugog svjetskog rata došlo se u posjed kame-
nih pločica koje su bile neka vrsta ključa Kapelne kapije.

Materijal je, po navodima tadašnjih stručnjaka, bio od
nepoznate vrste rude i po načinu lijepljenja slojeva stijene
upućivao na porijeklo zanatlije – bješe to majstorsko djelo
nekog drevnog Gilzvita koji je načinio tvorevinu kojoj vri-
jeme nije moglo da naudi.

Pločice bejahu osjetljive na dnevnu svjetlost i vatru. Izlo-
žene ovim činiocima nijesu odavale svoju „tajnu“ – čak bi se
sažimale i kvrcile do trećine svoje prave veličine... ali, čim
bi se našle u kakvoj dobro zamračenoj prostoriji, i nakon
što bi se na njihovu površinu djelovalo prostim dahom iz
grla, na pločicama bi se pojavila iskričava slova. Zapis je, po
svjedočanstvu, otkrivao bajalicu kojom se kontrolišu Vrata.
Tekst je ispisan ćirilničnim pismom, i zahvaljujući nepozna-
tom čovjeku, prepisan na dio tkanine koji je nakon dugo
vremena došao u naše ruke.

Pločice su uništene, kao i većina onih koji su znali za nji-
hovo postojanje. *Kažu da to bješe djelo bića koje naliči na
drevne patuljke...*

* * *

U svakom slučaju, bez obzira na to što vjerovatno bajalica ne
bi mogla da djeluje ako nije pročitana sa gilzvitskih pločica,
na ovoj stranici prvi put bilježimo riječi runskog zapisa (u
izvornom obliku):

Nean Gilzvit Varkouhtor
da se otvori

Nean Gilzvit Norfinder
da se Kapija zatvori.

Svarog